herpy

GEKKOER

Middle Eastern short-fingered gecko

Stenodactylus doriae

En av de største artene i slekten *Stenodactylus*: en slank, nattaktiv bakkelever med lange bein og frynsete tær, som graver seg ned i sanden om dagen. Det finnes bare lite kunnskap om stell, men arten kan holdes som sine nærmeste slektninger i et tørt sandterrarium.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Ceramodactylus doriae; Ceramodactylus major; Stenodactylus major*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**5-8 cm** snute-kloakk-lengde
Vekt	**5-11 g**
Levealder	**9-10 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Ørken**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 20 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Varmeplass	**35-38 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**8 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**60-80 dager** ved 27-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Stenodactylus doriae er en av de største artene i slekten. Kroppen måler opptil 8 cm fra snute til kloakk. Voksne dyr veier omtrent 5-6 g, og de tyngste opptil 11 g. Beina er lange og tynne, og tærne har på sidene en frynse av spisse, takkete skjell som gir godt feste på løs sand. Store skjell rundt øynene beskytter mot sanden når dyret graver. Tærne har ingen heftelameller, så gekkoen kan ikke klatre på loddrette flater.

Arten ble beskrevet i 1874 av William Thomas Blanford og er oppkalt etter den italienske zoologen Giacomo Doria. Eldre navn er *Ceramodactylus doriae*, *Ceramodactylus major* og *Stenodactylus major*. Gekkoen lever skjult om dagen og er aktiv etter mørkets frembrudd. I fangenskap blir den minst 9 år gammel.

Ungene er svært små ved klekking, omtrent 3 cm fra snute til kloakk og knapt 1 g. Hunner er kjønnsmodne fra omtrent 5 cm. Hannene er slankere og har en tydelig bule ved halerota.

Utbredelse og leveområde

Arten finnes i ørkenområder rundt Persiabukta og på store deler av Den arabiske halvøy: det sørvestlige Iran, Irak, Kuwait, Qatar, De forente arabiske emirater, Oman, Saudi-Arabia, Jordan og det sørlige Israel, der sandområdene i Arava-dalen er den vestligste grensen. Typelokaliteten er Bandar Abbas i Iran.

Gekkoen lever fra havnivå opp til omtrent 1.000 m. Dyrene i handelen er nesten alltid viltfangede, og avl er sjelden.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

> **Naturlig utbredelse:** Saudi-Arabia, Qatar, Iran, Irak, Israel, De forente arabiske emirater, Oman, Jordan og Kuwait.

LEVEOMRÅDE

Stenodactylus doriae er knyttet til sand og lever i sandete områder med spredt vegetasjon. Den graver ganger i sanden og gjemmer seg i dem om dagen, og hunnene graver også hullene de legger egg i. Om natten jakter gekkoen på insekter og andre små virvelløse dyr på bakken.

Klimaet er varmt og tørt med store svingninger mellom dag og natt og en kjølig vinter. Om sommeren blir sandoverflaten svært varm, mens det er kjøligere og fuktigere nede i gangene. Temperatur og fuktighet i gangene er ikke målt for arten.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Stenodactylus doriae*. Oppsettet følger de nærmeste slektningene *Stenodactylus petrii* og *Stenodactylus sthenodactylus*, som stammer fra de samme ørkenene. Tallene for luftfuktighet er lånt fra *Stenodactylus petrii*.

Bunnarealet er viktigere enn høyden, fordi gekkoen lever på bakken og ikke klatrer. Et par trenger minst 60 × 40 × 20 cm (lengde × bredde × høyde), og en plastboks i den størrelsen er nok. En hann med to hunner trenger mer bunnareal. Ungdyr kan holdes i mindre bokser.

Bruk et lag fin, siktet sand på 2-3 cm, gjerne blandet med litt torv eller jord, slik at gangene ikke raser sammen når dyrene graver. Kjøkkenpapir er et enkelt alternativ for nyinnkjøpte dyr i karantene. Tunge skjul av skifer eller korkbark skal stå direkte på bunnen og ikke på sanden, slik at de ikke faller sammen over dyrene når de graver under dem. Gi minst ett skjul i den varme og ett i den kjølige enden.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Karantene og hygiene

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 24-29 °C i terrariet og 35-38 °C på det varmeste stedet, for eksempel over en varmematte eller et varmebånd under bunnen eller under en lampe i den ene enden. Den andre enden skal være kjøligere, slik at dyrene kan velge. Om natten kan temperaturen falle til 18-24 °C. Bruk en termostat, og unngå varmesteiner.

Arten må ha en kjølig periode på 6-8 uker ved 18-24 °C om vinteren for å yngle. Alle dyr som er minst halvvoksne får den, og de voksne settes gjerne i hver sin mindre boks mens de er kjølige.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luften skal være lav til moderat fuktig, omtrent 40-60 %. Spray en del av terrariet lett om kvelden en eller to ganger i uken, slik at det kommer fuktige flekker og vanndråper, og la resten være tørt. Hvis du sprayer rett før dyrene kommer frem, spiser de ofte bedre.

Sett en liten, lav vannskål som ikke kan velte, for eksempel et flaskelokk, i den kjølige enden, og skift vannet minst to ganger i uken. Noen dyr bruker ikke skålen og drikker i stedet dråpene fra sprayingen. Hold sanden lett fuktig under skjulet i den kjølige enden, eller gi et skjul med fuktig mose, slik at dyrene selv kan velge.

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og kan leve uten UVB når den får kalk med D3-vitamin gjennom fôret. Et svakt UVB-lys over en del av terrariet er valgfritt så lenge dyrene kan grave seg ned i skygge. Hold 12 timer lys og 12 timer mørke om sommeren og litt kortere dager om vinteren, gjerne styrt av en tidsbryter.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Grunnfôret er levende insekter, mest sirisser, supplert med voksmøllarver, melormer, mini-melormer og flygeudyktige bananfluer. Insektene må høyst være like brede som gekkoens hode. Fôr om kvelden, flere ganger i uken. Voksne dyr får 2-8 insekter hver gang.

Pudre insektene med kalk uten fosfor og hver andre eller tredje gang med et vitamin- og mineralpreparat. Unger trenger tilskudd oftere.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Stenodactylus doriae er ikke til håndtering. Den er rask og skjør, og halen kan kastes av. Dyrene kommer frem etter mørkets frembrudd og tilbringer dagen i gangene sine. Hannene kan gi lyd fra seg. Nyinnkjøpte dyr bruker lang tid på å venne seg til nye omgivelser og legger ofte ikke egg det første året.

Et par eller en hann med to hunner kan holdes sammen. Hvis hannene slåss, eller et dyr blir jaget, skal de skilles. Hvordan arten trives i større grupper, er ikke dokumentert.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er slankere enn hunnene og har en tydelig bule ved halerota. Hunnene er kjønnsmodne fra omtrent 5 cm fra snute til kloakk. Den eneste angivelsen av alderen er omtrent 8 måneder i naturen; for fangenskap er den ikke dokumentert. Sett bare hunner i avl når de er fullt utvokste, fordi eggleggingen koster mye kalk.

PARRING

Avlen settes i gang av den kjølige perioden om vinteren: 6-8 uker ved 18-24 °C. Når dyrene igjen er varme og får lengre dager, settes hannen sammen med hunnen eller hunnene. Paringen er ikke beskrevet nærmere for arten. Nyinnkjøpte dyr legger sjelden egg det første året.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger ett eller to egg per kull og graver dem ned i sanden. Hold bunnen lett fuktig i et hjørne, slik at hun har et sted å legge dem. Hvor mange kull en hunn legger i året, er ikke dokumentert. Gi hunnen rikelig med kalk og insekter gjennom hele sesongen.

INKUBASJON

Rugedata er ikke dokumentert for arten. Tallene er lånt fra *Stenodactylus sthenodactylus*: ved 27-30 °C klekkes eggene etter 60-80 dager. Eggene er hardskallede og skjøre. Løft dem med en teskje sammen med litt av sanden, og flytt dem uten å snu dem til en liten boks med svakt fuktig substrat. Hardskallede gekkoegg tåler ikke vått substrat. Egg som ikke blir funnet, kan klekkes i terrariet.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er svært små og trenger små fôrdyr: nyklekte sirisser og bananfluer, pudret med kalk. Hold dem enkeltvis eller i små grupper av lik størrelse i en liten boks med fin sand og et skjul. Gi en lav skål med vann, og spray lett om kvelden. Ungenes vekst er ikke dokumentert for arten.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen sykdommer som er særlige for arten, og de fleste problemer skyldes stellet. De typiske feilene er:

- Uttørking hvis det mangler vann, fuktige flekker eller lett spraying. Tegnene er rynket hud og sløvhet.
- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos hunner som legger egg. Det gir bløte knokler og skjelvinger.
- Hudrester som blir sittende fast hvis luften er for tørr. Gi et fuktig skjul.
- Halen kan kastes av hvis dyret gripes.

La en veterinær undersøke avføringen hos nye dyr, og hold dem i karantene i minst tre måneder.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.